

Valdžia vėl klaidžioja sodų keliais

Kazys KAZAKEVIČIUS

Romo Jurgaičio (LŽ) nuotrauka

Valdininkų siūlomas būdas, kaip išspręsti įsisenėjusią kelių ir gatvių, esančių sodininkų bendrijose, problemą, kelia paniką savivaldybėse. Merijose aiškinama, kad vietos biudžetai – per menki rūpintis tokia infrastruktūra. Tačiau patys sodininkai čia mato vien centrinės valdžios ir savivaldybių norą pasiteisinti dėl neveiklumo.

Aplinkos ministerija siūlo Seimui iš Sodininkų bendrijų įstatymo išbraukti nuostatas, kad bendrijos savivaldybėms gali perduoti savo teritorijoje esančius kelius ar gatves, nes šis procesas jau porą metų yra įstrigęs.

Ministerijos valdininkai aiškina, kad pagal Kelių įstatymą sodininkų bendrijų keliai bei gatvės jau ir taip yra savivaldybių dispozicijoje, nes sodininkų bendrijų teritorijos priskiriamos gyvenamosioms vietovėms. Merijų atstovai tikina nesibodintys perimti turtą, bet norintys, kad jam prižiūrėti būtų skiriama pinigų.

Neliktų dviprasmybių

Šią savaitę Seime registruoti pakeitimai jau yra sulaukę Vyriausybės pritarimo. Jų aiškinamajame rašte teigiama, esą jau porą metų nevykdomos 2014-aisiais priimtos Sodininkų bendrijų įstatymo pataisos, įtvirtinančios sodininkų bendrijų bendrojo naudojimo žemėje esančių vidaus kelių perdavimą savivaldybėms.

Dabar tai norima atšaukti ir taip esą panaikinti teisinį dvilypumą, kai pagal Sodininkų bendrijų įstatymą jų kelius sodininkai gali perduoti savivaldybėms, o pagal Kelių įstatymą sodininkų bendrijos priskiriamos gyvenamosioms vietovėms, tad jose esantys keliai bei gatvės jau ir taip yra merijų rūpestis.

Kaip „Lietuvos žinioms“ aiškino Aplinkos ministerijos Gamtos apsaugos ir miškų departamento Saugomų teritorijų ir kraštovaizdžio skyriaus vyriausiasis specialistas Tomas Tukačiauskas, tiesiog siekiama visų klausimų, susijusių su sodininkų bendrijose esančiais keliais bei gatvėmis, sprendimą perduoti savivaldybėms, nes Kelių įstatymas juos prilygina vietinės reikšmės keliams, o jais rūpintis – merijų pareiga.

„Valstybėje neturėtų būti dviejų skirtingų nuostatų, kad vienais vietiniais keliais rūpinasi savivaldybės, kitais – sodininkų bendrijos. Visais vietinės reikšmės keliais turi rūpintis savivaldybės“, – pažymėjo T. Tukačiauskas.

Anot jo, toks jau ne vienus metus įvairiais lygiais gvildenamos problemos sprendimas palengvintų sodininkų bendrijų valdomų kelių perdavimą savivaldybėms, nes nereikėtų atlikti kelių kadastrinių matavimų, registruoti jų Registrų centre.

Taip pat nereikėtų rengti vidaus kelių perdavimo programų, kitų administracinių dokumentų. Esą viskas vyktų kur kas paprasčiau – savivaldybių tarybos kelius perimtų savo sprendimais. Taip sumažėtų biurokratinė našta tiek sodininkų bendrijoms, tiek pačioms savivaldybėms.

Be pinigų – nė žingsnio

T. Tukačiauskas pripažino, kad ministerijos pasiūlymas išsąsknijusios sodininkų problemos visiškai neišspręs, nes nenumatomas tam reikalingas finansavimas. Pinigai tokiems užmojams turėtų būti skiriami iš Kelių fondo lėšų.

Algirdas Vrubliauskas: „Problemos sprendimas be pinigų neįmanomas. Man darosi baisu, kad „karšta bulvė“ permetama savivaldybininkams.“

„Lietuvos žinių“ kalbinti savivaldybių atstovai neslėpė, kad jei įstatymiškai jie bus verčiami perimti sodininkų bendrijų kelius ir įtraukti juos į vietinės reikšmės kelių sąrašus, taip ir darys. Tačiau merijos dideliu optimizmu dėl to netrykšta, nes pinigų tokiems keliams tvarkyti savivaldybių biudžetuose nėra, vienintelė viltis – papildomos Kelių fondo lėšos.

„Kol kas nesame perėmę nė vieno sodininkų bendrijų kelio. Bet jei privers tai daryti ir duos pinigų, perimsime ir tvarkysime“, – „Lietuvos žinias“ tikino Šiaulių

rajonas meras Antanas Bezaras. Anot jo, ir dabar rajono valdžia nepalieka sodininkų visai be dėmesio – pagrindines neasfaltuotas gatves sodininkų bendrijose palygina greideriu, nors to daryti neprivalo.

A. Bezaro teigimu, jeigu negaus papildomo finansavimo iš Kelių fondo, savivaldybė finansiškai nebus pajėgi sutvarkyti visų rajono teritorijoje esančių sodininkų bendrijų kelių.

Lietuvos savivaldybių asociacijos viceprezidentas, Alytaus rajono meras Algirdas Vrubliauskas pažymėjo, kad Aplinkos ministerijos valdininkų sumanytas įsisenėjusios problemos sprendimo būdas gali tapti didžiuliu galvos skausmu, mat sodininkų bendrijų rajono teritorijoje – gausu, o gatvės jose – dažnai apverktinos būklės.

Gatvių ir kelių tinklas sodininkų bendrijose - menkai sutvarkytas. Romo Jurgaičio nuotrauka

„Svarbiausia – kas duos pinigų tokiems keliams ar gatvėms tvarkyti, nes neužtenka vien papilti žvyro ir palyginti. Keliai – įvairaus pločio, kreivi, kai kur – užsodinti augalais. Todėl juos dar reikia ir permatuoti, pertvarkyti, kad atitiktų vietinės reikšmės keliams keliamus reikalavimus. O tai irgi kainuoja“, – aiškino jis.

Alytaus rajono vadovas teigė, kad savivaldybė ir dabar pagelbsti sodininkams – turi specialią programą, jai įgyvendinti numato lėšų vietos biudžete. Tačiau visų

bendrijų keliams sutvarkyti gali neužtekti viso metinio savivaldybės išdo. Todėl politikai, priimdami sprendimus, turėtų numatyti ir lėšų šaltinius.

„Jei tam sumanymui bus pritarta, visi nepatenkintieji sodininkų bendrijų keliais ir takeliais užplūs merijas. Jų atstovams beliks už galvų susiimti, nes problemos sprendimas be pinigų neįmanomas. Man darosi baisu, kad „karšta bulvė“ permetama savivaldybininkams“, – kalbėjo A. Vrubliauskas.

Pirmas bandymas

Šiuo metu Lietuvoje yra beveik 1500 veikiančių sodininkų bendrijų, apie trečdalis jų – sostinėje ir Vilniaus rajone. Sodininkų bendrijos per pastaruosius porą dešimtmečių labai pasikeitė – jos vis labiau tampa gyvenamaisiais kvartalais. Tačiau juose labai menkai sutvarkytas gatvių ir kelių tinklas. Šią infrastruktūrą gyventojai prižiūri savo lėšomis, nors keliai ar gatvės nutiesti valstybinėje žemėje.

Šiuo metu Lietuvoje yra beveik 1500 veikiančių sodininkų bendrijų, apie trečdalis jų – sostinėje ir Vilniaus rajone.

Pagal dabartinį Sodininkų bendrijų įstatymą jos galėtų bendrojo naudojimo kelius ir gatves perduoti savivaldybėms, tačiau tai – itin sudėtingas procesas, iš sodininkų reikalaujantis didelių finansinių išlaidų.

Tiesa, sodininkų bendrijos perduoti kelius ir gatves savivaldybėms galėtų ir pagal Kelių įstatymo nuostatas, tačiau šiuo metu tai padaryta tik sostinėje. Nuo praėjusių metų sausio ji yra perėmusi savo teritorijoje esančius sodininkų bendrijų kelius savo žinion kaip vidaus kelius. Tačiau, kaip teigė Vilniaus susivienijimo „Sodai“ pirmininkas Romasis Vaitekūnas, dėl to kol kas beveik niekas nepasikeitė.

„Savivaldybė surinko duomenis iš bendrijų apie kelių būklę, ilgį. Per šį mėnesį žadėjo duomenis išanalizuoti, ir gal tuomet sulauksime kokios nors pagalbos tvarkant šiuos kelius, nes savivaldybė jiems tvarkyti turėjo gauti lėšų iš Kelių fondo“, – vylėsi R. Vaitekūnas.

Romo Jurgaičio nuotrauka

Anot jo, jau ne kartą tiek su Vyriausybės nariais, tiek su ministerijų atstovais diskutuota dėl šiuo metu sodininkų bendrijose susidariusios situacijos, kai sodininkai turi tvarkyti kelius, kurie bendrijai nepriklauso ir įrengti valstybinėje žemėje.

Niekur kitur iš gyventojų nereikalaujama, kad jie savo lėšomis tvarkytų miestų gatves ar kaimų kelius. Tačiau politikai nebuvo linkę į tai gilintis ir ieškoti būdų, kaip spręsti problemas.

Problema – didesnė

Kauno susivienijimo „Sodai“ valdybos pirmininkas Romualdas Šeštakauskas „Lietuvos žinioms“ teigė nededantis didelių vilčių į Aplinkos ministerijos siūlomas pataisas.

„Man kyla įtarimų, kad taip tik norima užgesinti sodininkų pasipiktinimą dėl to, jog 25 metus niekas nieko nedarė, kad sodininkų bendrijose būtų sutvarkyti ir įteisinti keliai. Dvejus metus, kai tai padaryti buvo įpareigotos ne tik sodininkų bendrijos, bet ir savivaldybės, galinčios tam skirti lėšų, taip pat beveik niekas nieko nedarė, nes nerado pinigų ar tiesiog nenorėjo. Dabar jau esą susigriebė, bet ar tik nebus taip, kad ir vėl niekas nieko nedarys?“ – klausė R. Šeštakauskas.

Anot jo, vargu ar savivaldybės ras reikiamų lėšų ne vien keliams sutvarkyti, bet ir jiems įteisinti. Dabar net neaišku, koks turi būti per sodininkų bendriją einančio kelio plotis, kur jo ribos. Gal dalis jo jau patenka į gretimą privatų sklypą, kurio dalį savivaldybei gali tekti išpirkti.

R. Šeštakauskas nuomone, gal pakaktų, kad dabartiniai įstatymai būtų vykdomi, o ne žlugdomi įvairiomis valdininkų interpretacijomis, ir keliamos naujos diskusijos. Jis tikino iš politikų jau girdėjęs svarstymų, kad gal jau laikas panaikinti Sodininkų bendrijų įstatymą ir pačias bendrijas.